

Sepedi

Leleme la Gae le Mabokgoni a Bophelo

1

Kotara 4



Puku ye Kgolo



Kotara 4

Sepedi

Leleme la Gae le Mabokgoni a Bophelo

Puku ye Kgolo



Diteng

Magae

Beke 1	Mabokgoni a Bophelo: Magae a go fapafapana mono Afrika Borwa....	1
	Go Bala Mmogo: Mokgekolo yo a bego a dula ka gare ga seeta.....	2
Beke 2	Mabokgoni a Bophelo: Ditlabakelo tša go aga magae.....	6
	Go Bala Mmogo: Dintlo tša go bapalela tše tharo.....	7

Mebepe ya dišwantšho

Beke 3	Mabokgoni a Bophelo: Mmepa wa serapa sa diphoofolo.....	11
	Go Bala Mmogo: Leeto la go ya serapeng sa diphoofolo.....	12
Beke 4	Mabokgoni a Bophelo: Mahlajana a diphoofolo	16
	Go Bala Mmogo: Diphoofolo tša nageng.....	17
	Go Bala Mmogo: Dithai ka diphoofolo.....	20

Meetse

Beke 5	Mabokgoni a Bophelo: Sedibeng sa meetse	21
	Go Bala Mmogo: Ka fao Mumusa a humanego pogo ka gona.....	22
Beke 6	Mabokgoni a Bophelo: Tšhomišo ya meetse ka gae.....	26
	Go Bala Mmogo: Hlapi ye kgolo.....	27

Leratadima bošego

Beke 7	Mabokgoni a Bophelo: Bošego le mosegare.....	31
	Go Bala Mmogo: Dijase tše pedi tša go phadima tša silibere	32
Beke 8	Mabokgoni a Bophelo: Ngwedi	36
	Go Bala Mmogo: Go sepela ngweding.....	37

Matšatši a bohlokwa

Beke 9	Mabokgoni a Bophelo: Letšatši la Ngwaga wo Moswa.....	41
	Go Bala Mmogo: Naletšana.....	42

Magae a go fapafapana mono Afrika Borwa



Beke 1 Mabokgoni a Bophelo

- Na ke eng seo se dirago gore moago e be legae?
- Na o kile wa bona magae a go swana le a?
O a bone kae?
- Na ke legae lefe la go swana le leno gannyane? Na le swana bjang?
- Na magae a a fapana ka eng? (*bogolo, mmala, sebopego, ditlabakelo*)
- Na go tla direga eng ge o se na le legae?

Mokgekolo yo a bego a dula ka gare ga seeta

Beke 1

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na mokgekolo o be a dula ka gare ga eng?
- Ke ka lebaka la eng mokgekolo a ngongorega?
- Na mokgekolo o bolela le mang?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **seeta** le **leswiswi**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo **b** mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o dumela go badimobathwana? Ke ka lebaka la eng?
- Na modimomothwana o tlo fa mokgekolo eng?
- Na mokgekolo o swanetše go dira eng? Ke ka lebaka la eng?
- Ka bobedi: Na o nagana gore mokgekolo o na le megabaru? Ke ka lebaka la eng?



Ke hloile go dula ka mo gare ga seeta se. Ke ntlo ya go tšhoša ya leswiswi. Ke nyaka ntlo ya kgonthe.

Ke tla go fa ntlo ye botsana ye nnyane ge o ka tlogela go ngongorega.

Beke 1
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na modimomothwana o file mokgekolo eng mo seswantšhong sa ka godimo?
- Na modimomothwana o lemošitše mokgekolo eng?
- Na mokgekolo o humane eng mo seswantšhong sa ka fase?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **diphaphoši** le **rutha**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo **ny** mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na re swanetše go leboga neng? Na re swanetše go leboga eng?
- Na o nagana gore modimomothwana o tlo fa mokgekolo eng sa go latela?
- Ka bobedi: Na o be o tla dira eng ge o be o le modimomothwana?



Ntlo ye ke ye nnyane kudu. Ke nyaka ntlo ye kgolo.

Ke tla go fa ntlo ye kgolo efela o gopole seo ke go boditšego sona.



Ntlo ye ga e nkgotsofatše, ke nyaka diphaphoši tše ntši le letangwana la go rutha. Ke nyaka ntlo ye kgolo.

Ke tla go fa ntlo ye kgolo efela o swanetše go ithuta go leboga.

Beke 1
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na mokgekolo o nyaka ntlo ya mohuta mang bjale?
- Na o nagana gore modimomothwana o tla phethagatša ditumo tša mokgekolo?
- Na o nagana gore mokgekolo o tla ba kgošigadi ge a dula ka mošate?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **lebelela le kgošigadi**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo š mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- **Ka bobedi:** Na o nagana gore mokgekolo o na le megabaru?
- Na batho ba megabaru ba rata go dira eng? Na batho ba megabaru ba ikwa bjang?
- Na go ba le megabaru ke selo se se mpe? Ka lebaka le eng?
- Ke ka lebaka la eng batho ba megabaru ba se na le lethabo?



Modimomothwana o be a befetšwe kudu mo a ilego a lebelela mokgekolo a se bolele selo. Na modimomothwana o tlo dira eng sa go latela?



Beke 1 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ga bjale mokgekolo o dula kae?
- Na mokgekolo o llela eng?
- Na mokgekolo o dirile eng sa go befediša modimomothwana?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **modimomothwana** le **dula**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go ba le modumo r mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

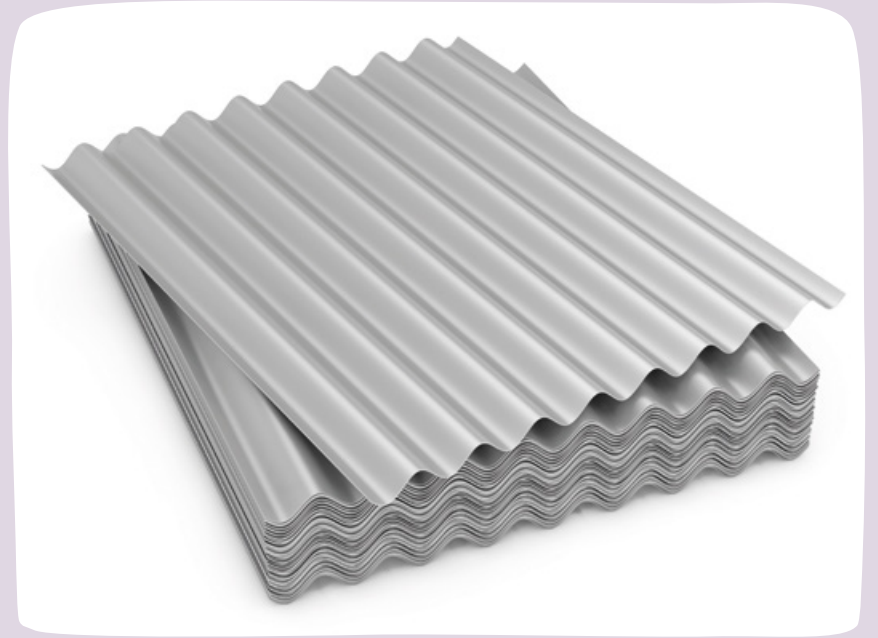
- Ka bobedi: Na o be o ka dira eng ge o be o le wena mokgekolo yo? Ge o be o le modimomothwana?
- Na wena o kwetše mokgekolo bohloko mafelelong? Ka lebaka la eng?
- Na wena o ka rata gore modimomothwana a go fe eng?

Ee! Mokgekolo o ile a boela a dula ka gare ga seeta! Ga se a ka a bona modimomothwana gape.

Ditlabakelo tša go aga magae



dikota



masenke



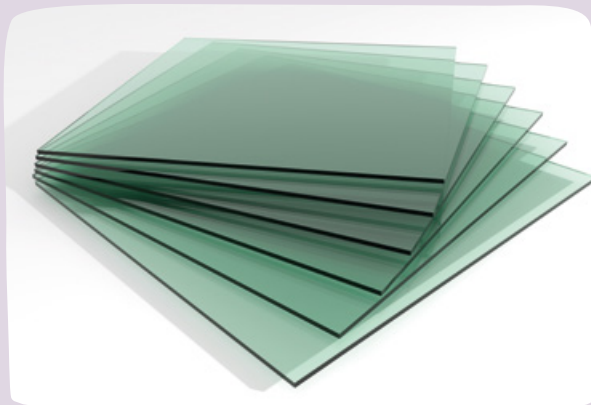
dithaele tša fase



ditena



samente



galase



tshipi

Beke 2

Mabokgoni a Bophelo

- Na moagi o šomišitše ditlabakelo dife tša go fapana ge a aga ntlo ye?
- Na ditlabakelo tšeo o di šomišitše kae ntlong? Di šupe mo ntlong.
- Na ntlo ya geno e agilwe ka eng?

Dintllo tša go bapalela tše tharo

Setofo sa rena se seswa se tlile se le ka mo gare ga khatepokisi ye e kgolo. Re šomišitše khatepokisi go dira ntlo ya go bapalela.



Beke 2 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na bana ba dirile eng ka khatepokisi e kgolo?
- Na ba be ba dira eng ka gare ga khatepokisi?
- Ke ka lebaka la eng ntlo ya khatepokisi e se ya tšea nako e telele?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **setofo** le **khatepokisi**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **b** mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ka bapala dipapadi dife ka khatepokising e kgolo?
- Na o be o ka dira eng ka khatepokisi ye kgolo?
- O be o tla e dira bjang?

Re na le santa, maswika, bjang bjo botelele le leraga ka jarateng yešo. Re agile ntlo ye nnyane.

Beke 2 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na bana ba dirile eng?
- Na ba šomišitše ditlabakelo dife? Na ba di hweditše kae?
- Na ke mang a dulago ka ntlong ya bona?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **maswika** le **bjang**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo r.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ka rata go dira ntlo ye bjang?
- Na o tla šomiša eng go dira ntlo?
- Na ntlo e tla lebelelega bjang?
- Na ntlo ya gago e tla šomišwa go dira eng?



Akanya gore ke mang yo a dulago ka ntlong ya rena!



Tate o rekile dikota, dipikiri le thapo ya go dira ntlo ya mohlareng. Re ile ra hlwekiša ka karatšheng.



Beke 2 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na Tate o rekile eng?
- Na Tate o dirile eng?
- Na bana ba dirile eng go thuša?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **dikota** le **mohlareng**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo **th**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o kile wa thuša Mma goba Tate go dira sengwenyana? Na e be e le eng? Na o dirile eng go thuša?
- Na o ka rata go dira eng ka kota?
- Ke ka lebaka la eng o swanetše go itlhokomela ge o thuša ka dilo tša go swana le dikota goba go paka dikuku?

Letšatši 1: Kwešišo

- Na bana ba beile eng ka gare ga ntlo ya mohlareng?
- Na bana ba tsena bjang ka gare ga ntlo ya mohlareng?
- Ke ka lebaka la eng o nagana gore ntlo ya mohlareng e godimo ga mohlare?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **lemati** le **lefasetere**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba la go ba le modumo **ts** mo letlakaleng.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ka bea eng ka gare ga ntlo ya mohlareng?
- Na o ka rata go dira eng ka gare ga ntlo ya mohlareng?



Ntlo ya rena ya mohlareng
e botse kudu! E na le lemati
le lefasetere.

Mmepe wa serapa sa diphoofolo



Beke 3

Mabokgoni a Bophelo

- Na o ka sepela bjang go ya serapeng sa diphoofolo?
- Na o tšea ka tsela efe go ya go dikubu? La ngele goba la go ja?
- Na o feta diphoofolo dife gore o fihle go thutlwa?
- Na ke diphoofolo dife tšeo di lego kgauswi le meetse?
- Ntaetše ka fao o ka fihlago lefelong la phikiniki go tloga kgorong.
- Hlaloša gore o tla sepela bjang go tloga go dikwena go fihla lefelong la phikiniki.

Leeto la go ya serapeng sa diphoofole

Ge re fihla serapeng sa diphoofole, re bone dikgabo pele.

Beke 3

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na bana ba be ba etetše kae?
- Na bana ba bone diphoofole dife pele?
- Na dikgabo di be di dira eng?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **namela le kadiela**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **hl**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o ka rata go etela serapeng sa diphoofole? Ke ka lebaka la eng?
- Na o nyaka go bona diphoofole dife?
- Na ke phoofole efe yeo o e ratago kudu?
- Ka bobedi: Na o nagana gore diphoofole di rata go dula ka serapeng sa diphoofole?



Dikgabo di be di namela mehlare ebile di kadiela dikaleng. Di be di beputše bana ba tšona ka magetleng.

Ge re tloga dikgabong, re ile
ra ya lefelong le legolo la go
lebelelega bjalo ka sethokgwa
ka serapeng sa diphoofole.

Beke 3
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na o bona diphoofole dife mo seswantšhong?
- Ke ka lebaka la eng diphoofole tše di le mo lefelong le legolo ka serapeng?
- Na o bona ka eng gore tlou e hlokomela ngwana wa yona? (e eme kgauswi le ngwana wa yona)

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **dipitsi** le **sethokgwa**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **ph**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o nagana gore tlou ke ye kgolo bjang? Na ke ye telele bjalo ka mohlare? Na e feta koloi? Na e lekana le moago wa mabato a mabedi?
- Na ke diphoofole dife tše di lego kgauswi le legora le gona ke tše dife tše di lego kua kgole?
- Na o tseba bjang gore diphoofole tše dingwe di kua kgole? (ke tše nnyane)



Re bone tlou ye kgolo ya
tshadi e na le ngwana wa
yona kgauswi le legora.
Re bone gape le dipitsi le
dithutlwa di le kua kgole.

Re ile ra kwa phoofolo ye
nngwe e rorela godimo
kudu. Ra kitima ka lebelo go
ya go bona go re ke eng.

Beke 3

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

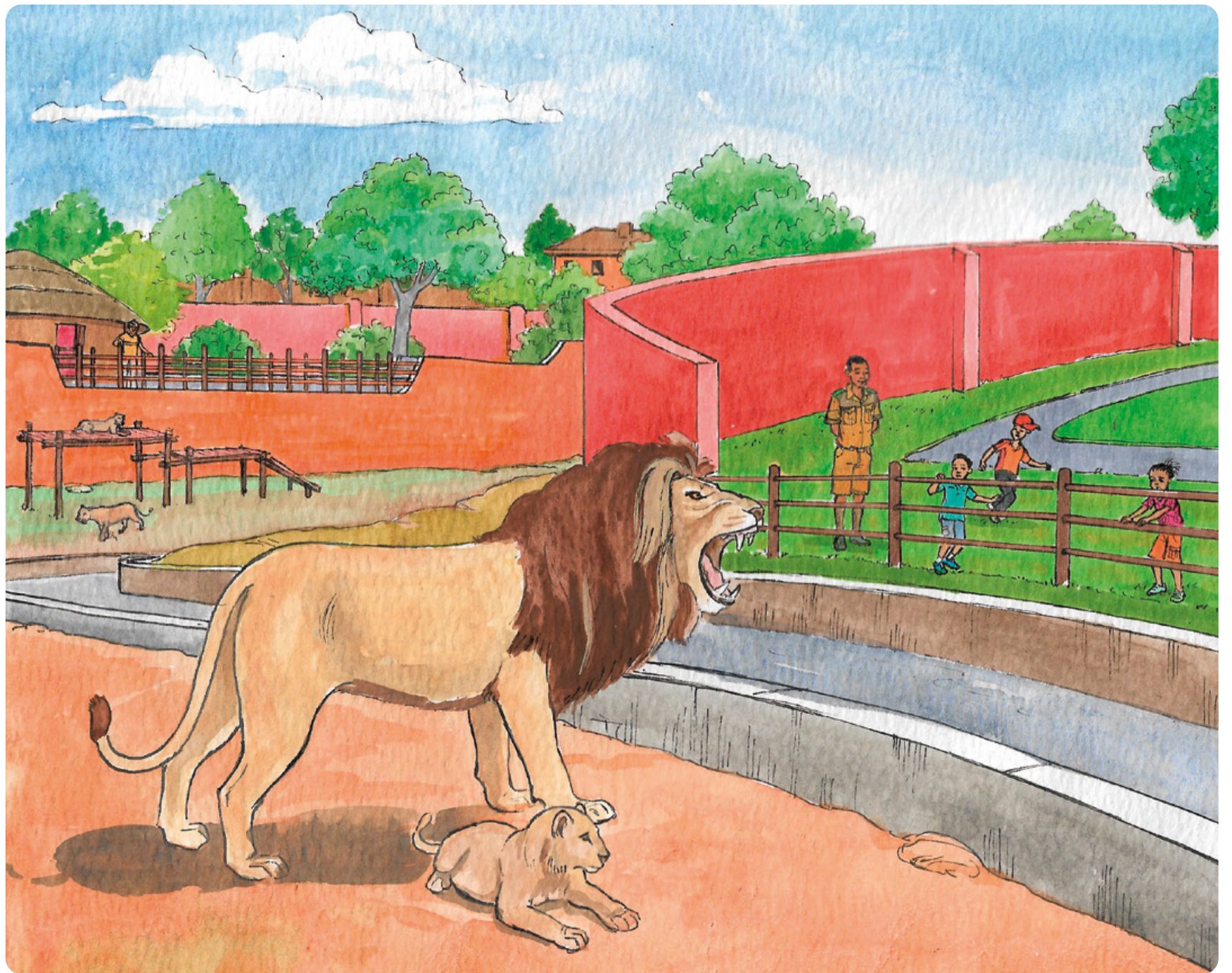
- Ke ka lebaka la eng bana ba ile ba tšhaba?
- Na ba bone phoofolo efe?
- Na ba ile ba ikwa bjang?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **rorela le bogale**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo kw.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ke ka lebaka la eng bana ba bangwe ba ile ba tšhaba ge ba bona tau?
- **Ka bobedi:** Na o kile wa tšhošwa ke phoofolo? Na e be e le phoofolo efe?
- Na e dirile eng? Na wena o dirile eng?



Tau! E be e lebelelega
e le bogale, ba bangwe
ba rena ba ile ba tšhaba!

Ka gare ga letsha le legolo
re ile ra bona selo seo
o karego ke legong se
phaphametše godimo ga
meetse. E be e le kwena!

Beke 3
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na bana ba bone diphoofole dife mo nageng?
- Na bana ba bone diphoofole dife ka meetseng?
- Ke ka lebaka la eng go be go le boima go bona kwena ka meetseng?
- Ke ka lebaka la eng kwena e sa je kubu?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **phaphametše** le **legong**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **tš**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o nagana gore dikwena di ka dula ka ntle ga meetse. (dikwena di kgona go kitima ka lebelo le legolo ka ntle ga meetse)
- Na o nagana gore dikwena di kotsi? Ka lebaka la eng? (dikwena ke diphoofole tše kotsi ka gobane di kgona go hlasela batho ka ntle ga meetse le ka gare ga meetse)
- Na o nagana gore dikubu di kotsi? Ka lebaka la eng? (dikubu ke diphoofole tše kotsi kudu gobane ke tše dikgolo, tše bogale ebile di hlasela batho mo nageng goba ka diketswaneng tseo di gahlanago le tšona)



Kubu e ile ya bula molomo
wa yona wo mogolo ya re
laetša meno a yona.

Mahlajana a diphoofolo

Na ke phoofolo efe ye?



Beke 4

Mabokgoni a Bophelo

- Na galase ya go godiša dilo e bitšwa eng? (e godiša dilo)
- Ka nako ye nngwe dilo ga di lebelelege go swana le ge di godišitšwe.
- Dinepe tše di bontšha matlalo a diphoofolo le diripa tša tšona tša go godišwa.
- Lebanya seswantšho sa letlalo le phoofolo ya sona.

Diphoofolo tša nageng



Beke 4

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na kgabo ya tshadi e dira eng?
- Na kgabo e kgona bjang go dula e bolokegile?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **dinonyana** le **dienywa**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **gw**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na ditšhwene le ditau di fapana ka eng?
- Ka bobedi: Na o nagana gore ditšhwene di bohlale? Ka lebaka la eng?

Ke nna kgabo. Ke ja se sengwe le se sengwe – dinonyana, mae, digwagwa, dienywa, le dikhunkhwane. Ke ipoloka ka go namela mehlare.

Ke nna tlou. Ke šomiša pogo ya ka go tumula bjang le go ja mehlare.

Beke 4

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke eng seo se kgethegilego ka dithutlwa? (ke tše telele/molala o motelele)
- Na ke eng seo se kgethegilego ka ditlou? (diphoofolo tše kgolo tša naga/nko e telele ya go topa dijo le go buša moya)
- Na ditlou le dithutlwa di swana ka eng? (ka moka di ja matlakala, mabjang, dikalana tše nnyane le dienywa, ga di je nama)

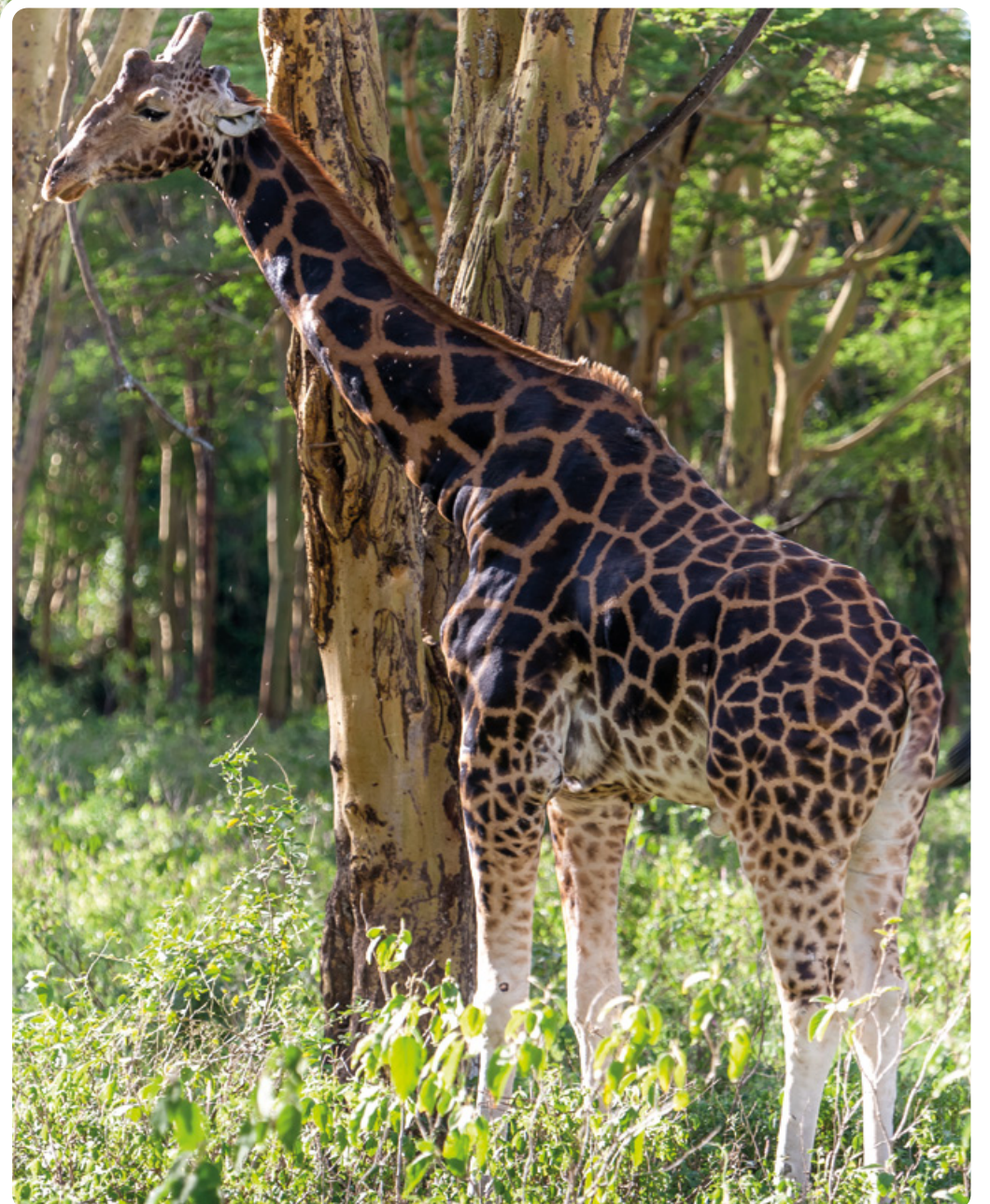


Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **pogo** le **molala**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba le le nago le modumo **tl**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na ditlou le dithutlwa di fapana bjang?
- Na o ka bona kae dithutlwa le ditlou mo Afrika Borwa? (serapeng sa diphoofolo, lešokeng)
- Na re swanetše go hlokomela diphoofolo tša go swana le dithutlwa le ditlou? Ke ka lebaka la eng?



Ke nna thutlwa. Ke na le molala o motelele wa go fihlelela kua godimo gore ke je matlakala a mehlare.

Ke nna kwena. Ke dula ka
dinokeng le ka matsheng.
Ke a patlama ka re tuu,
ka letela setsongwa.



Ke nna kubu. Ke rata go
ba ka meetseng mosegare.
Bošego ke ja matlakala
le bjang mo nageng.

Beke 4 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke phoofolo efe yeo e dulago ka meetseng?
- Na ke phoofolo efe yeo e jago nama le ya go se je nama?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **patlama** le **kubu**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu leo le thomago goba le nago le modumo ee.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o kile wa bona kubu goba kwena? Na o di bone kae?
- Na dikubu le dikwena di swana ka eng? (ka moka ke diphoofolo tše kotsi)
- Na dikubu le dikwena di fapana ka eng? (dikwena di ja nama gomme dikubu ga di je nama/dikwena di na le magapi, gomme dikubu di na le letlalo le lekoto le le pududu)

Dithai ka diphoofole



Ke dula ka dinokeng
le ka matsheng.
Ke swana le kota
ge e phaphasela
ka meetseng?
Ke nna eng?

Ke phoofole e kgolo
ye e dulago mo nageng.
Ke humana dijo ka pogo
ya ka. Ke nna eng?

Ke bohlale.
Ke kgona go
namela,
go kadiela le go
bapala godimo
ga mehlare.
Ke ja selo
se sengwe le
se sengwe.
Ke nna eng?

Ke dula kgauswi
le dinoka le matsha.
Ke yo mogolo
e bile ke boima.
Ke nna eng?

Ke nna kgoši ya
diphoofole ka
moka. Ke ja nama.
Ke rorela godimo.
Ke nna eng?

Ke yo
motelele
go feta
diphoofole
ka moka.
Ke na le
molala wo
motelele.
Ke nna eng?

Sedibeng sa meetse



Beke 5

Mabokgoni a Bophelo

- Na ke diphoofolo dife tšeo o di bonago mo sedibeng?
- Na diphoofolo tša go fapana di šomiša meetse go dira eng? (*go nwa – diphoofolo ka moka, go khutša – kubu le tlou, go hlapa – tlou*)
- Na batho ba ka nwa meetse a? Ke ka lebaka la eng o bolela bjalo?

Ka fao Mumusa a humanego pogo ka gona

Mumusa o be a swerwe ke lenyora. O ile a ya sedibeng go yo nwa meetse. Go be go sa bonagale dikwena, Mumusa a thoma go nwa meetse.

Beke 5 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

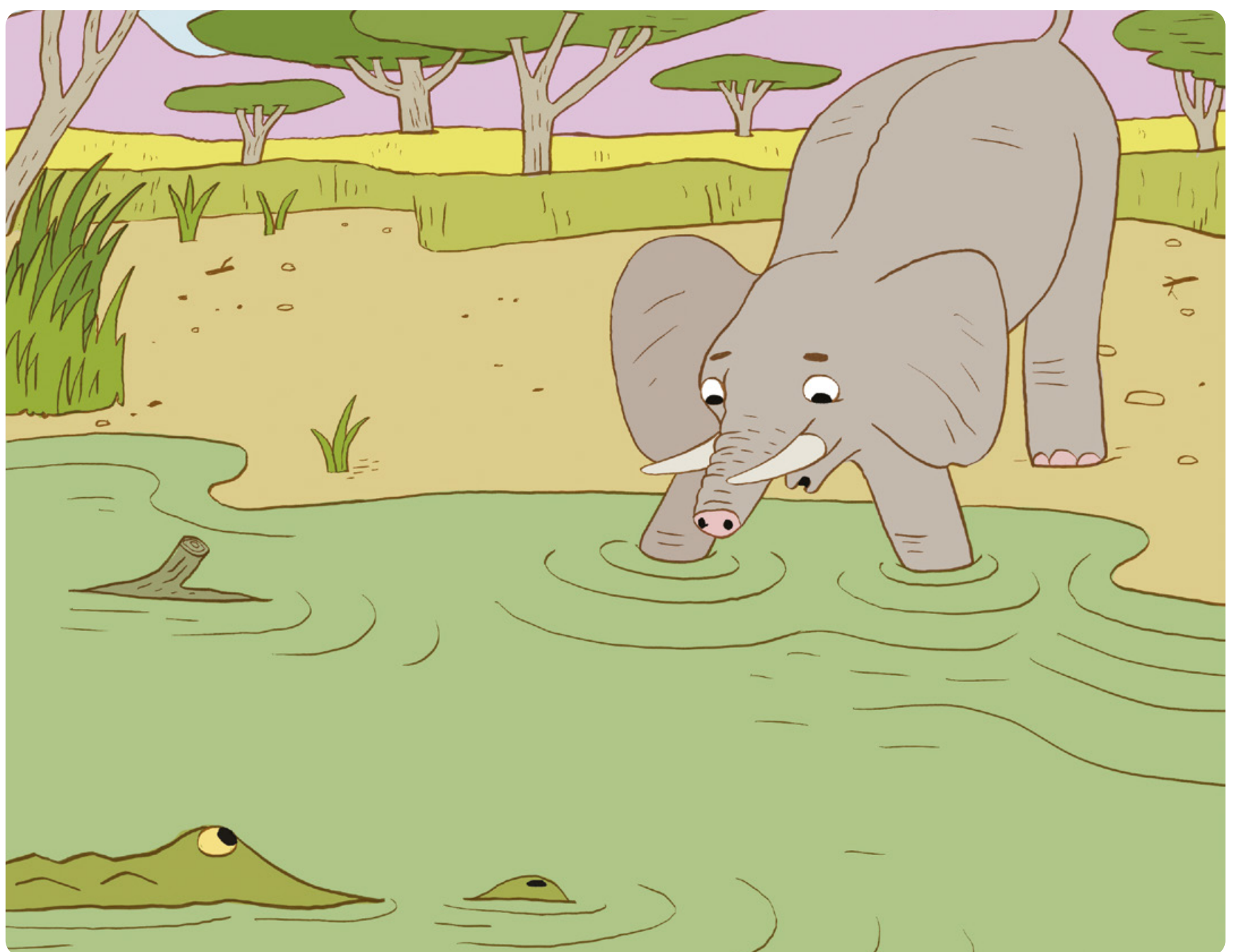
- Ke ka lebaka la eng Mumusa a ile sedibeng?
- Na Mumusa o be a swanetše go ya a nnoši? Ke ka lebaka la eng o sa dumele?
- Na o kgona go bona kwena? Na o nagana gore go tlo direga eng?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **lenyora** le **meetse**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **rw**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o gopola gore Mumusa ke tlou ya go selesa? Efa lebaka.
- Ka bobedi: Na Mma goba Tate wa gago o re o seke wa dira eng? Ke ka lebaka la eng?



Kwena ya rutha ka lebelo
ka fase ga meetse. Ya swara
Mumusa ya mo gogela ka
meetseng. Mumusa a goeletša
a nyaka thušo.



Beke 5
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke setho sefe sa Mumusa seo kwena e se gogilego?
- Ke ka lebaka la eng kwena e be e mo gogela ka meetseng?
- Ke ka lebaka la eng a sa lemoga kwena ge e tla?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **rutha** le **goeletša**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **sw**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na Mumusa o tšhogile? Ke ka lebaka la eng o realo?

Letšatši 1: Kwešišo

- Na o nagana gore ke mang yo a nago le maatla kudu?
- Na ke diphoofole dife tšeo di thušago Mumusa?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **diphoofole** le **Mumusa**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo oo.

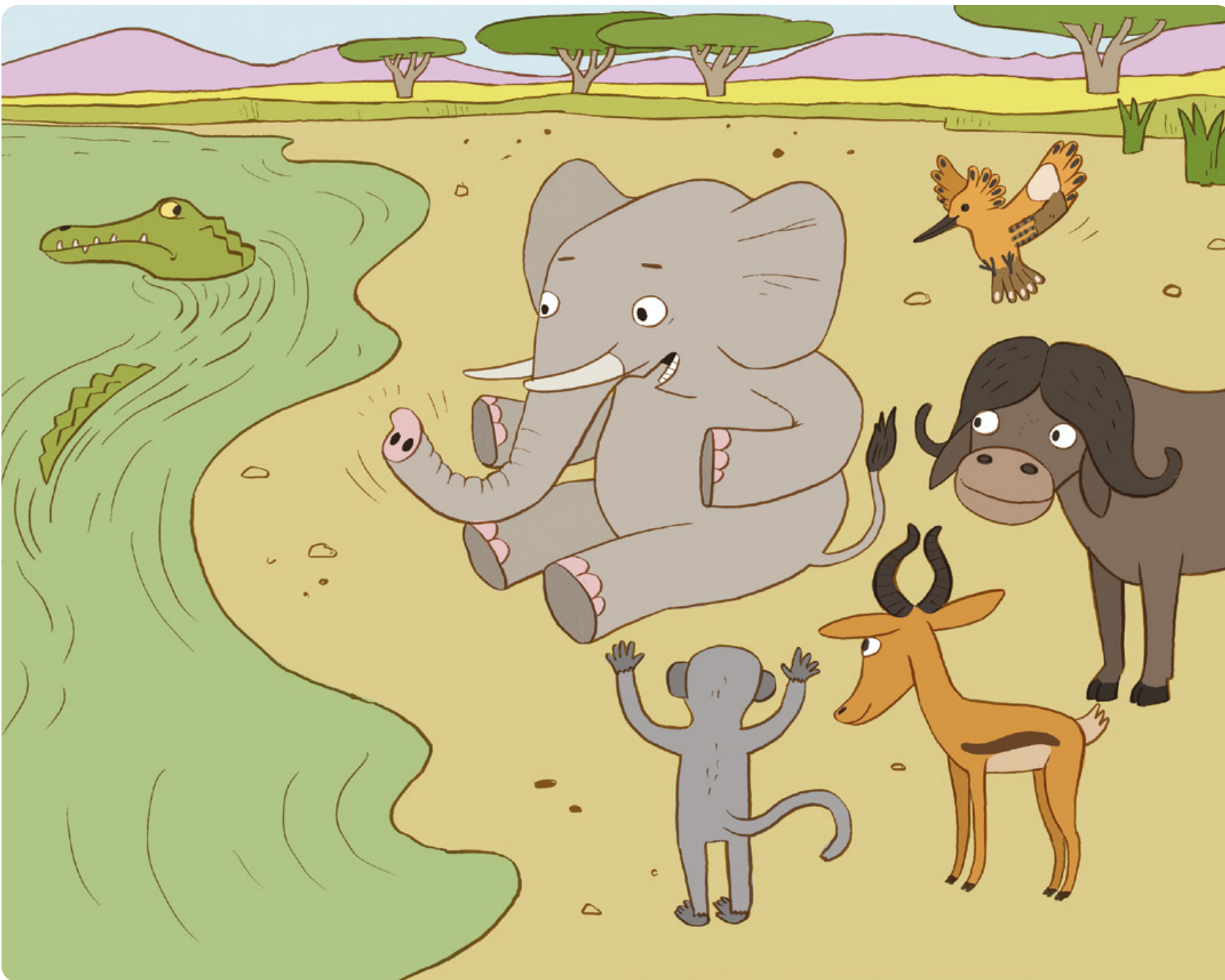
Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ke ka lebaka la eng diphoofole ka moka di thuša Mumusa?
- Na wena o thuša bana ba bangwe ka dinako tše dingwe? Botša mogwera wa gago.



Diphoofole tše dingwe
tša tla go tlo thuša.
Kwena ya goga, ya goga.
Mumusa le diphoofole tše
dingwe le tšona tša goga.

Mafelelong, Mumusa a kgona go lokologa. Diphoofole di be di thabile. Efela tša bona pogo ya Mumusa e teleletelele! Aowa hle!



Beke 5
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Ke ka lebaka la eng diphoofole di be di maketše?
- Na ke ka lebaka la eng diphoofole di be di thabile?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **taba** le **telele**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo y.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o a tseba gore kanegelo ya mohuta wo e bitšwa eng?
nonwane
- Na ke kanegelo ya nnete? Ke ka lebaka la eng o re bjalo?
- Ka bobedi: Na Mumusa a ka šomiša pogo ya gagwe e botse bjang?

Efela Mumusa o be a se na le taba. O be a rata pogo ya gagwe ye telele.

Tšhomišo ya meetse ka gae



Beke 6

Mabokgoni a Bophelo

Seswantšho 1

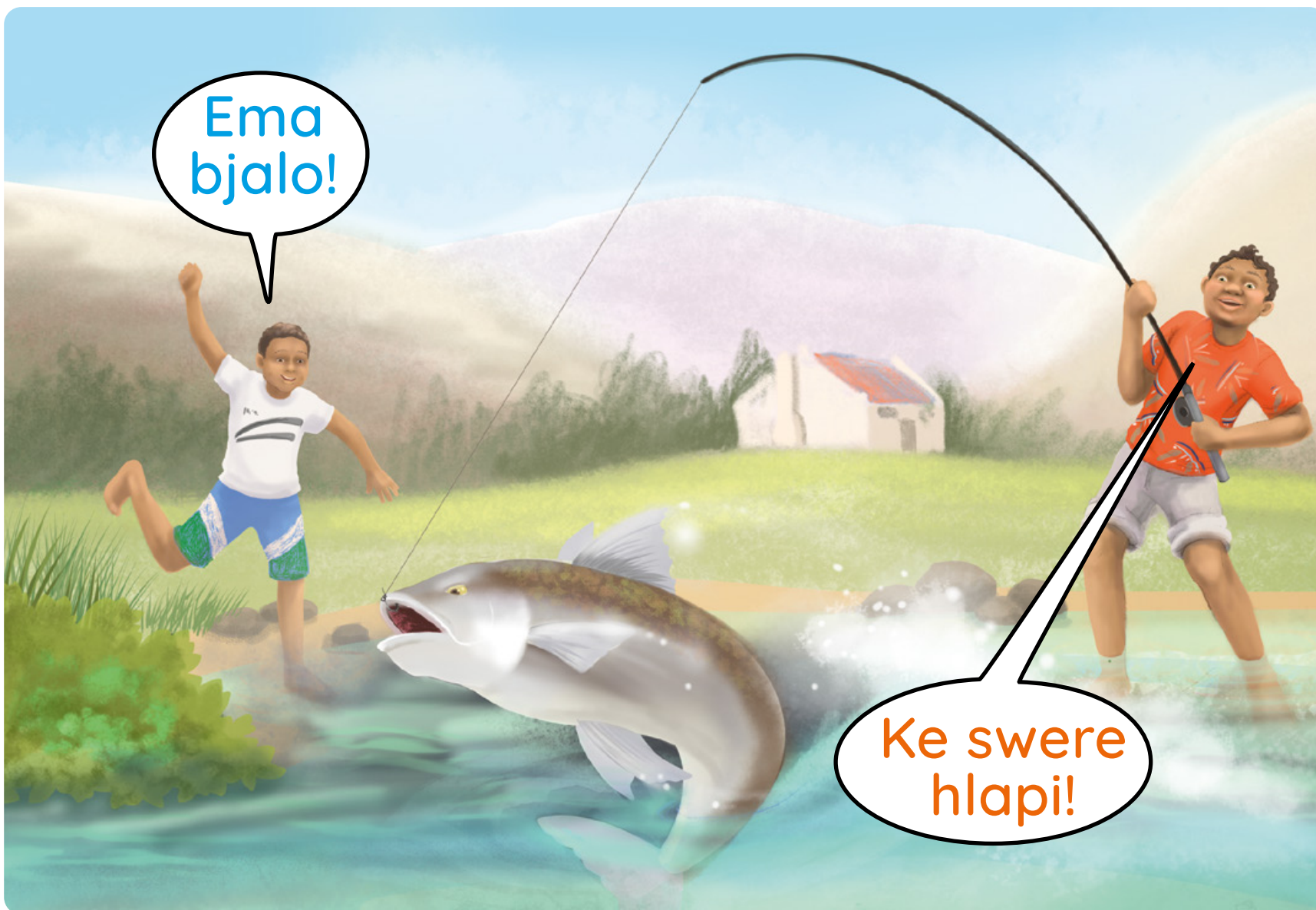
- Na lapa le le kae? Na o nagana gore ba na le pompi ka ntlong? Ke ka lebaka la eng o nagana bjalo?
- Na ba šomiša meetse bjang? (go nwa, go hlapiša ngwana, go hlatswa diaparo).
- Na lapa le le šomiša bjang meetse gape? (go apea, go hlapa diatla, bj.bj.)
- Na meetse a go tšwa fase a bolokegile go ka nwewa?

Seswantšho 2

- Na lapa le le kae? Na ba šomiša meetse bjang? (go nwa, go hlapa diatla, go hlatswa dibjana, go hlatswa koloī)
- Na lapa le le šomiša bjang meetse gape? (go hlatswa, go hlapa, go šawara, go hlapa meno, go hlatswa diaparo, bj.bj.).
- Na meetse a go tšwa pumping a bolokegile go ka nwewa?

Hlapi ye kgolo

Lesiba le Matome ba be ba ile go thea dihlapu letamong. Ba be ba nyaka go thea dihlapu tše ntši.



Lesiba a kwa selo se mo goga ka maatla lenting la gagwe la go thea.

Beke 6 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na Lesiba le Matome ba ile go thea dihlapu kae?
- Na o nagana gore ke ka lebaka la eng ba be ba nyaka go thea hlapu ye kgolo?
- Na ke eng seo se bego se goga Lesiba?
- Na hlapu ye kgolo e be e gogela Lesiba kae? (ka gare ga letamo)

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **selo le thea**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo aa.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na go tla direga eng ge hlapu e ka gogela Lesiba ka gare ga letamo?
- Ka bobedi: Na o nagana gore Lesiba o swanetše go dira eng? Wena o be o ka dira eng?
- Na go boima go thea hlapu e kgolo? Ka lebaka la eng?
- Na o ja hlapu? Na e go loketše?

Lesiba a šala hlapi ye kgolo morago. Ka pelapela ke ge a le ka gare ga letamo.

Beke 6

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Ke ka lebaka la eng Lesiba a ile a tsena ka gare ga letamo?
- Ke ka lebaka la eng Lesiba a be a goeletša?
- Na Matome o thušitše bjang Lesiba?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **šala** le **kgoromeletša**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu a mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **kg**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na Lesiba o swanetše go dira eng gore hlogo ya gagwe e be ka godimo ga meetse?
- Ka bobedi: Na ke eng sa go latela seo Matome a swanetšego go se dira go thuša Lesiba? Na wena be o ka dira eng?



Matome a humana kota ye kgolo, a mo kgoromeletša yona.

Lesiba a swarelela koteng.



Beke 6

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na Lesiba o ile a swarelela eng? Ke ka lebaka la eng?
- Na Matome o ile a kitimela kae?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **swarelela** le **kitima**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **nn**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na ke ka lebaka la eng Matome a kgopetše batho ba bagolo thušo?
- Ka bobedi: Bolelang ka nako yeo le ilego la bona motho a nyaka thušo. Na le ile la dira eng?

Matome a kitima ka lebelo a lebile ntlong ya kgauswi. A botša banna ba babedi gore buti wa gagwe o hloka thušo.

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke mang a ntšhitšego Lesiba ka meetseng?
- Na o nagana gore Lesiba o rile eng go banna ba babedi?
- Na o nagana gore banna ba babedi ba rile eng go Lesiba ka go thea dihlapa letamong?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **itahlela** le **kukela**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo hl.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o nagana gore go diragetše eng ka hlapa ye kgolo?
- Ka bobedi: Na o nagana gore bašemane ba babedi ba tla botša batswadi ba bona eng?
- Na o nagana gore bašemane ba tla boela go thea dihlapa gape? Ke ka lebaka la eng o realo?
- Na wena o ka rata go ya go thea dihlapa? Ke ka lebaka la eng?



Banna ba babedi ba ile
ba tla letamong ba kitima,
Ba ile ba itahlela ka gare
ga meetse gomme ba
kukela Lesiba ka ntle.

Bošego le mosegare

Mosegare

Mosegare o kgona go bona letšatši. Letšatši ke bolo ya mollo. Le re fa borutho le seetša. Letšatši le feta lefase ka bogolo bja diketekete.



Bošego

Bošego o bona ngwedi, dinaledi le dipholanete. Ngwedi ke kgwele ya leswika ya go hloka phišo goba seetša. Ke e nnyane go fetwa ke lefase.

Beke 7

Mabokgoni a Bophelo

- Na ke seswantšho sefe seo se bontšhago mosegare. Ke sefe seo se bontšhago bošego?
- Na ke sefe se se laetšago borutho? Ke ka lebaka la eng? Ke sefe se se laetšago leswiswi? Ke ka lebaka la eng?
- Na ke diphedi dife tša go sepela mosegare? Ke dife tša bošego?
- Na ke diphedi dife tšeo di sepelago mosegare goba bošego.
- Na o bona eng kua leratadimeng mosegare?
- Na o bona eng kua leratadimeng bošego?

Dijase tše pedi tša go phadima tša silibere

Kgale kgale go be go na le moroki yo bohlae yo a bego a rokela batho ba dibopego le maemo a go fapana. O ile a rokela monna tsoko yo motelele, yo mosesane jase ye botse ya go phadima, ya silibera.

Beke 7 Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na moroki o dira eng?
- Ke ka lebaka la eng moroki yo a hlalefile?
- Na jase ya monna yo motelele, yo mosesane e lebelelega bjang?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **moroki** le **bohlae**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **kg**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ka rata gore moroki a go rokele diaparo tše mpsha? Na o ka rata diaparo tša mohuta mang?
- Na baroki ba dira eng ge ba roka diaparo tše mpsha? (*go meta, go sega mašela, go kgomaganya diripana tša mašela, bj.bj*)



Moroki o ile a makala ge monna a tlo tšea jase ya gagwe. Monna yola e be e se yo motelelele goba yo mosese. O be a nonne e le nkgokolo.



Beke 7
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na moroki o makaditšwe ke eng?
- Na monna wa nkgokolo, wa go nona o kgopetše eng go moroki?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **makala** le **jase**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **nn**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o ka gopola gore ke ka lebaka la eng monna a fetogile go ba yo mosesane yo motelelele go ba wa nkgokolo wa go nona?

Bjale, moroki a roka jase ye mpsha. Jase ya lekana monna wa nkgokolo wa go nona gabotse.

Beke 7

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na moroki o roketše monna wa nkgokolo wa go nona eng?
- Ke ka lebaka la eng monna wa nkgokolo wa go nona a be a thabile?
- Na moroki o botšišitše monna wa nkgokolo wa go nona potšišo efe?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **nkgokolo** le **kgwedi**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **ts**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o gopola gore monna yo e be e le wa nnete? Efa lebaka.
- Na o nagana gore kanegelo ye ke ya nnete goba ya maitirelo? Efa mabaka.



Moroki a lebelela leratadimeng.
A bona ngwedi o fetša
sebopego sa go ba o motelele
o mosesane ya ba wa
nkgokolo wa go nona.



Moroki a tseba gore
monna yola e be e se wa
nnete. E be e le ngwedi.
O be a nyaka dijase tše
pedi tša silibere.

Beke 7
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na monna e be e le eng mo kanegelong?
- Ke ka lebaka la eng monna a fetoga dibopego?
- Na moroki o tsebile bjang gore monna ga se wa nnete?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **silibere** le **nnete**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **ny**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na o kile wa lebelela leratadima bošego? Na ke mehuta efe ya dibopego tšeo o di bonego?
- Ka bobedi: Na kanegelo ye e re rutile eng ka ngwedi (*ngwedi o bonala o ka re o fetoga dibopego ka kgwedi ye nngwe le ye nngwe*).

Ngwedi

Ngwedi o dikologa lefase kgwedi ye nngwe le ye nngwe. Ge ngwedi o dikologa, letšatši le phadima godimo ga dikarolo tša go fapana tša wona, gomme o bonala o kare o fetola dibopego. Re fa dikarolo tše maina.

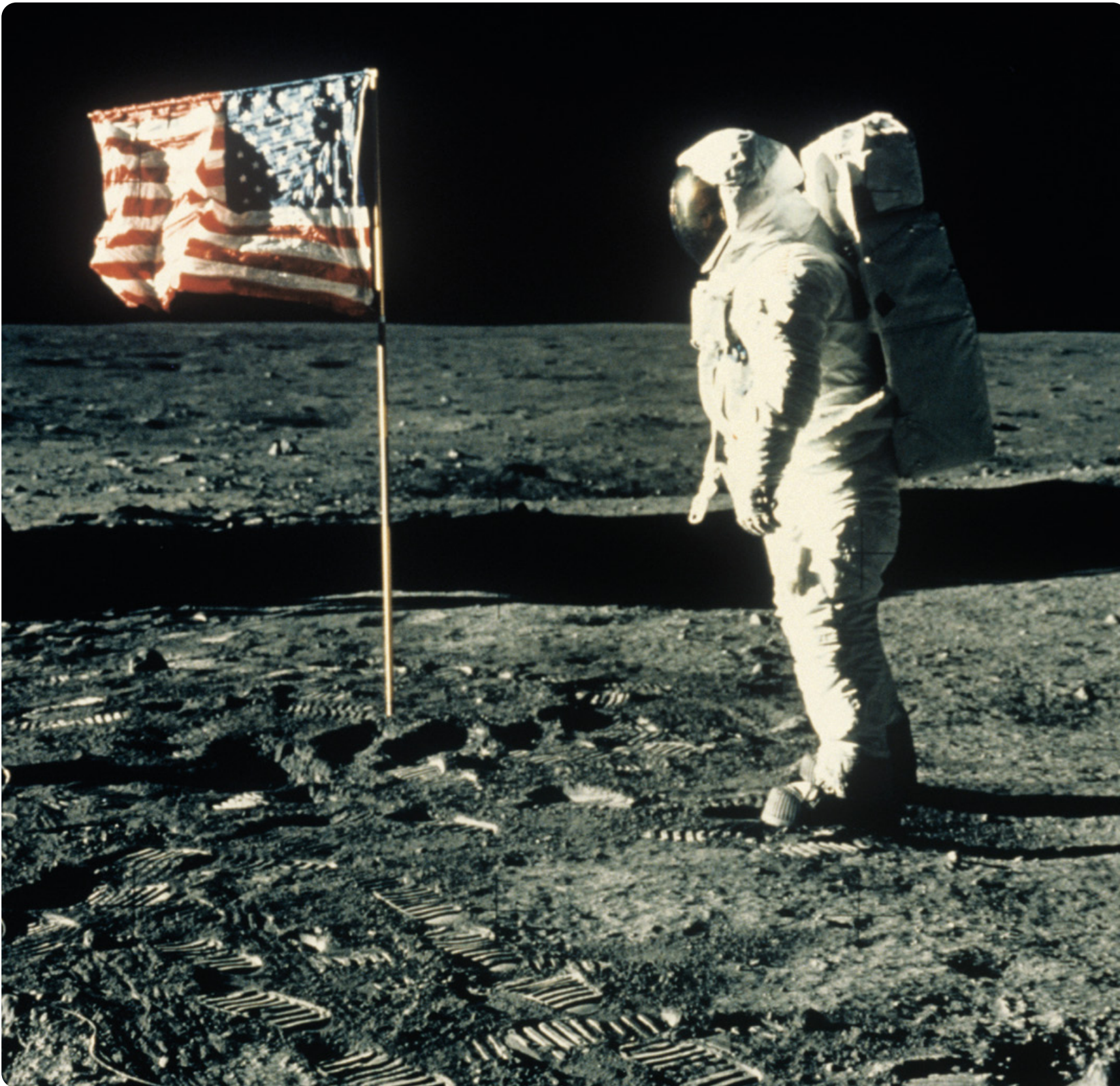


Beke 8

Mabokgoni a Bophelo

- Šupa lefase, ngwedi le letšatši. Ke efe ye kgolo? Ke efe ye nnyane?
- Na ngwedi o sepela kae? (o dikologa lefase) O tšea nako ye kae? (matšatši a $29\frac{1}{2}$)
- Ke ka lebaka la eng re bona dikarolo tša go fapana tša ngwedi bošego bjo bongwe le bjo bongwe. (ge ngwedi o sepela go dikologa lefase, letšatši le bonega dikarolo tša go fapana tša wona, tše ke tšona dikarolo tše re di bonago)
- Tla re baleng maina a magato a go fetoga ga ngwedi.

Go sepela ngweding



Beke 8
Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Ke banna ba bafe ba mathomo ba babedi ba go ya ngweding?
- Ke ka lebaka la eng ba ile ba hloma folaga ya Amerika ngweding? *(ka lebaka la gore ba be ba etšwa Amerika)*
- Na ba ile ba kgoboketša eng kua ngweding? Ka lebaka la eng? *(go bona gore maswika le lerole la ngweding di fapana bjang le tša mo lefaseng)*

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **maswika** le **lerole**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **th**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ka rata go ya ngweding?
- Na o tla dira eng kua ngweding?

Neil Amstrong le Buzz Aldrin e bile batho ba mathomo ba babedi ba go sepela ngweding. Ba ile ba kgoboketša maswika le lerole.

Letšatši 1: Kwešišo

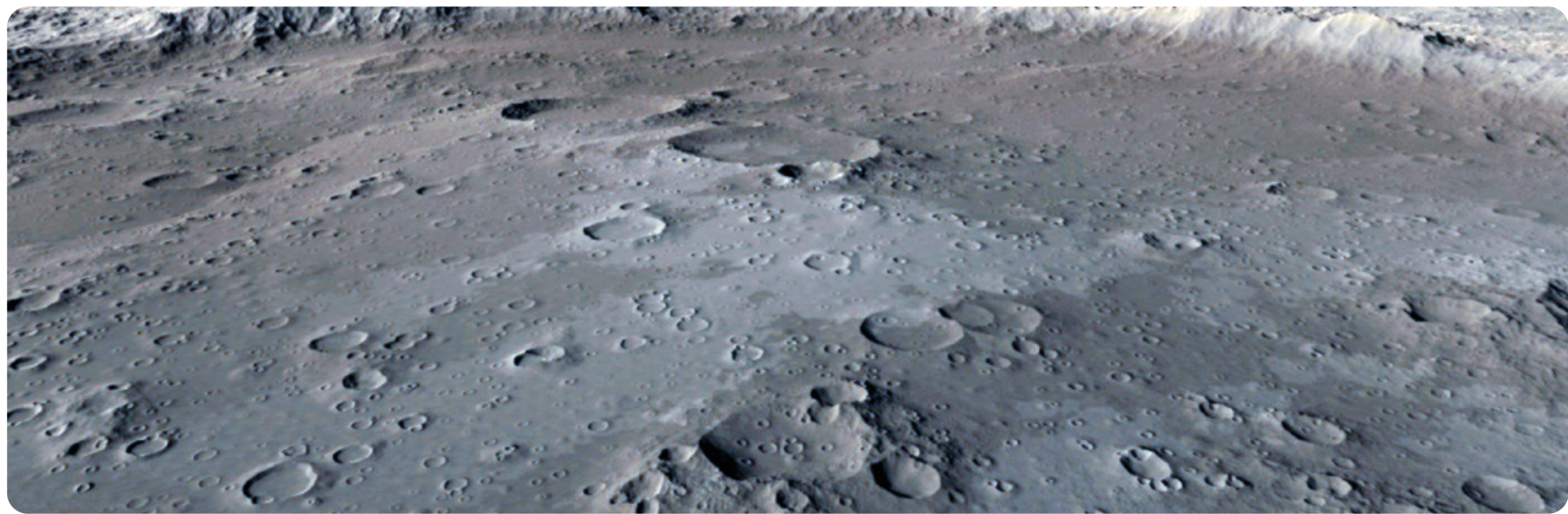
- Na ke eng seo o ka se bonago ge o sepela ngweding?
- Na ditsepu tša gago di ka dula sebaka se se kae kua ngweding? Ke ka lebaka la eng? (go ya go ile: ga go na moya moo motho a kago hema goba meetse a go hlatswa ditsepu)
- Na o nagana gore ke ka lebaka la eng go se na le diphoofole, dimela, le batho kua ngweding? (ga go na le meetse, goba moya ngweding)

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **ditsepu** le **mašoba**. Bala lentšu. Lebanya dikaratamantšu tša mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo **ph**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na le nagana gore batho ba ka rata go ya ngweding ka maikhutšo? Bolela gore ke ka lebaka la eng ba eya goba ba sa ye.
- Na batho ba swanetše go tšea eng ge ba etela ngweding? (moya, meetse, dijo, le diaparo tša go kgethega)
- Na o nagana gore ba ka fetša nako e kae ngweding? (amogela dikgopolo ka moka)



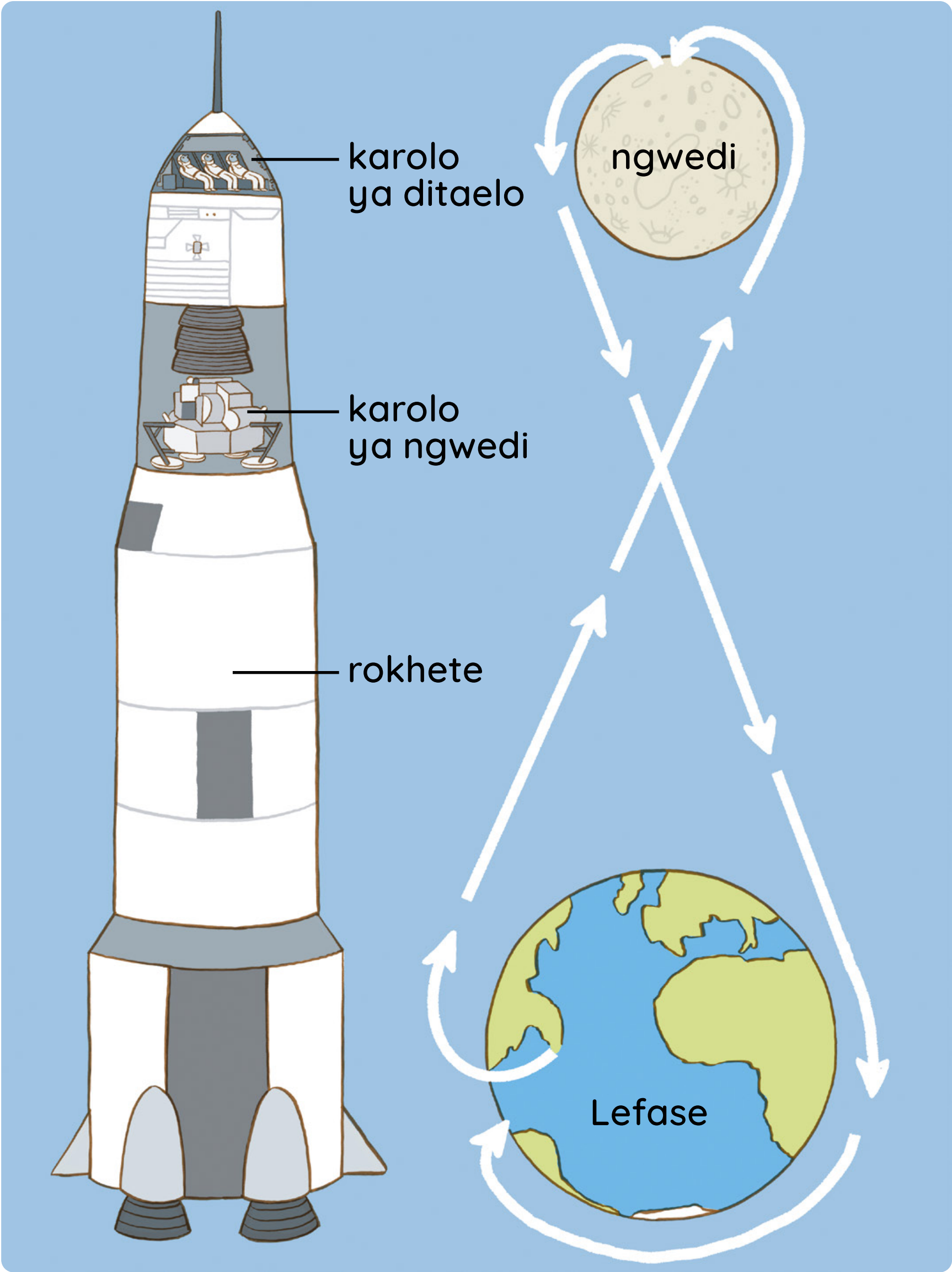
Seo ba se bonego e bile lerole le le sehla, maswika a go phadima le mašoba a mantši fase. Go be go se na le moya, meetse, diphoofole, dimela le batho.

Go ile gwa šala ditsepu tša bona ngweding go ya go ile.



Ba ile ba fofela ngweding ka sephatšamaru. Go ba tšere matšatši a mane gore ba fihle ngweding.

Beke 8
Go Bala Mmogo



Letšatši 1: Kwešišo

- Ka monwana wa gago latišiša mo sephatšamaru se sepetšego gona.
- Ge e le gore go ba tšere matšatši a mane go fihla gona le matšatši a mane go boa, leeto le le ba tšere matšatši a makae ge a kopane? (matšatši a seswai)
- Ke karolo efe ya sephatšamaru yeo e feletšego ngweding? (karolo ya ngwedi ye e bego e le karolo ye nnyane ka sephatšamarung)

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu **fofela** le **sephatšamaru**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu a mo letlakaleng.
- Humana mantšu a go thoma goba a go ba le modumo wa **tš**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o kile wa ba leetong? O be o lebile kae?
- O sepetše ka eng? (ka kolo, sefofane, sekepe goba ka maoto)
- Go go tšere nako e kae go fihla gona?

Lefase le lebelelelega ka tsela ye ge o le ngweding.

Beke 8

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na sebopego sa lefase se bjang? (*nkgokolo*)
- Na mmala wa lefase ke o mo bjang? (*talalerata*)
- Ke ka lebaka la eng o nagana gore lefase ke le le talalerata? (*Ke ka lebaka la gore bontši bja lefase ke meetse e sego naga*)

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Bontšha dikarata tša mantšu a: **lefase le tsela**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego mo letlakaleng.
- Humana lentšu la go thoma goba le nago le modumo **g**.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na phapano ke eng gare ga lefase le ngwedi? (*ngwedi ke o monnyane kudu, ga o na diphedi tšeo di phelago go wona, ga gona meetse le moya*)
- Na o nagana gore batho ba ka tsoga ba phetše kua ngweding? Bolela gore ke ka lebaka la eng (*amogela dikgopolo tše dingwe le tše dingwe*)
- Na ke eng se sengwe seo o se tsebago ka ngwedi? Na o rata go tseba eng gape ka ngwedi?



Letšatši la Ngwaga wo Moswa

Ngwedi o tšea **kgwedi e tee** fela go dikologa lefase. Lefase le tšea **ngwaga ka moka** go dikologa letšatši. Ngwaga wo moswa o thoma ka di 01 Janaware. Se se bitšwa Letšatši la Ngwaga wo Moswa.



Motse Kapa



Gauteng



Natala

Beke 9

Mabokgoni a Bophelo

- Na o kile wa keteka letšatši la Ngwaga wo Moswa? Re botše ka lona.
- Na go diragala eng mo diswantšhong tše?
- Na o kile wa ya go le lengwe la mafelo a?
- Na le na le ngwaga wa go fapana le ye mengwe ya setšo sa lena? Re botše ka wona.

Naletšana

Beke 9

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na re ka bona dinaledi neng mo leratadimeng?
- Ke ka lebaka la eng re sa kgone go bala dinaledi?
- Na ke mang yo a nago le naledi ya go kgethega?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Laetša dikarata tša mantšu a: **mošomo** le **phadima**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego letlakaleng.
- Nyaka lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo n.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o ikwa bjang ge o lebelela dinaledi leratadimeng?
- Na o ile wa bona naledi ya go phadima kudukudu mo leratadimeng?



Ba bangwe ba dumela gore re na le naledi ye e kgethegilego leratadimeng. Ge o dira mošomo wo mobotse, naledi ya gago e a gola ya phadima le go feta.

Go kile gwa ba le naledi ye nnyane yeo e bego e bitšwa Naletšana.

Beke 9

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke eng seo se dirago gore dinaledi tša rena di gole di phadime kudu?
- Na Naletšana ye Nnyane e be e nyaka eng?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Laetša dikarata tša mantšu a: **naletšana** le **mošomo**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego letlakaleng.
- Nyaka lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo k.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Na go na le motho yo a ilego a ba yo botho go wena? Re botše ka yena. Bolela gore na se se ile sa dira gore o ikwe bjang?

- Na o ile wa dira go loka go motho goba phoofolo? Re botše ka seo.

Ke ka lebaka
la eng ke le yo
monnyane? Na
ke tla gola neng
ka phadima
kudukudu?

O tla gola wa
phadima kudu ge
ngwana wa gago
a dira mošomo
wo mobotse.

Naletšana e ile ya lebelela fase e nyaka go bona ngwana wa yona.

Beke 9

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na Naletšana e bone eng ge e lebelela lefaseng?
- Na Naletšana e swanetše go emela eng?
- Na o bona o kare go tla direga eng sa go latela?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Laetša dikarata tša mantšu a: **lesea** le **pelo**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego letlakaleng.
- Nyaka lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo bj.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na go na le motho wa go loka yo o mo tsebago? Na o dira eng?
- Na o nagana gore ngwana wa Naletšana o tlo dira eng?
- Na wena o be o ka dira eng ge o be o le ngwana wa Naletšana?



Ngwana
wa gago e sa
le lesea.
O tla mmona
ge a gola.

Ke fela pelo ya
go mmona ge a dira
mošomo wa mathomo
wo mobotse. Ke duma
go ba yo mogolo
ke phadime bjalo
ka wena.

Bošegong bjo bongwe Naletšana e ile ya bona naledi ye kgolo ya go phadima kudu.



Beke 9

Go Bala Mmogo

Letšatši 1: Kwešišo

- Na ke eng sa go dira seetša lefaseng bošegong bjo bongwe?
- Na Naletšana ye Nnyane e kgopela mmago yona eng?

Letšatši 2: Go Tikhouta

- Laetša dikarata tša mantšu a: **kgolo** le **lefaseng**. Bala mantšu. Lebanya dikaratamantšu le mantšu ao a lego letlakaleng.
- Nyaka lentšu la go thoma goba leo le nago le modumo tš.

Letšatši 3: Thelelo le go fetola

- Ka bobedi: Na o nagana gore naledi ye kgolo e be e le ya mang? Bolela gore ke ka lebaka la eng o nagana bjalo?

E swanetše go ba e le ya motho wa go loka kudukudu yo a kilego a phela mo lefaseng. Ke ipotšiša gore motho yo e ka ba ke mang?

Ditebogo

Tšweletšo ya lenaneo le la go kopantšha Leleme la Gae le Mabokgoni a Bophelo e dirilwe ke sehlopha sa Funda Wande ka tšhomišano le sehlopha sa ditsebi tša thuto ya motheo ya Kapa Bodikela, Kapa Bohlabela le Limpopo, dirutegi go tšwa diyunibesithing tša go fapafapana le barutiši dikolong.

Dipuku tše di kgonne go tšweletšwa ka lebaka la thekgo ya mašelang ya Allan Gray Orbis Foundation Endowment, FEM Education Foundation, Michael & Susan Dell Foundation le Zenex Foundation.

Photo credits

FREEPIK: Page 1: user15959949 (apartment block); **SHUTTERSTOCK: Page 1:** MrNovel (tin house), Myphotojumble (suburban house), Luke Schmidt (rural hut), Grobler du Preez (farmworkers' house), Howard Klaaste (low-cost housing).

SHUTTERSTOCK: Page 6: Geoff Sperring (tin-roofed house), CG_dmitriy (steel beam), Sergey Dzyuba (glass sheets), Anton Starikov (floor tiles); **FREEPIK: Page 6:** wavebreakmedia (brick), msergm (plank), doomu (corrugated iron sheets), user12828770 (cement bag).

FREEPIK: Page 16: wirestock (zebra, elephant, peacock, zebra skin, elephant skin), yod67 (crocodile), Gudkov (lion), byrdyak (springbok), visionstudious (flamingo), littlestocker (crocodile skin), anbidzilya (peacock feather), **Page 17:** wirestock (monkey), **Page 18:** wirestock (elephant), master1305 (giraffe); **SHUTTERSTOCK: Page 16:** Udo Kieslich (lion mane), Aleksandar Mijatovic (flamingo feathers), **Page 19:** Ondrej Prosicky (crocodile), Przemyslaw Skibinski (hippos); **iSTOCK: Page 16:** photosbyjim (springbok skin).

FREEPIK: Page 21: maramade (giraffes), wirestock (zebras, elephants); **SHUTTERSTOCK: Page 21:** Przemyslaw Skibinski (hippos).

SHUTTERSTOCK: Page 31: Andrey tiyk (daytime sky), Malinovskaya Yulia (night-time sky).

SHUTTERSTOCK: Page 36: MattLphotography (moon phases around Earth), **Page 38:** HelenField (moon surface); **GALLO: Page 37:** The Science Photo Library/USA (the moon-landing); **Digital Images Studio: Page 38:** (footprint on the moon); **FREEPIK: Page 40:** (Earth from space).

iSTOCK: Page 41: THEGIFT777 (New Year in Johannesburg); **SHUTTERSTOCK: Page 41:** (New Year in Cape Town); **GALLO: Page 41:** Reuters/SIPHIWESIBEKO1 (New Year in Durban).

www.fundawande.org

ISBN: 978-1-77630-648-0

Version 4: 2024



Motho mang le mang o dumeletšwe go abelana (go kopolla le go phatlalatša sedirišwa se ka tshepedišo goba sebopego sefe) goba go amantšha (go hlakantšha, go fetola le go tšwetša pele ka morero wo mongwe le mongwe), ge fela a ka leboga mošomo wa rena ka tsela ye:

Funda Wande, Sepedi Leleme la Gae le Mabokgoni a Bophelo, Puku ye Kgolo, Mphato 1, Kotara 4, CC BY 4.0

O seke wa tlatša ka mantšu goba polelo yeo e ka ganetšago ba bangwe seo laesense e se dumeletšego.

Tshedimošo ya go tlaleletša o ka e humana mo: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>



LIMPOPO
PROVINCIAL GOVERNMENT
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA



Funda Wande

Reading for Meaning



LIMPOPO
PROVINCIAL GOVERNMENT
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

DEPARTMENT OF
EDUCATION

 **creative
commons**
CC-BY- 4.0

ISBN 978-1-77630-648-0



9

781776

306480

VERSION 4.0